

УДК 342.924

## ЕКОЛОГІЧНЕ «РЕЙДЕРСТВО» ЯК ФАКТОР ТИСКУ НА БІЗНЕС

**Корнієнко В.С., студентка, Антощенко В.В., к.е.н., доцент**

*(Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка)*

З кожним роком в Україні частішають випадки рейдерського захоплення майна, а його способи стають все витонченішими. Сьогодні ви – власник бізнесу і майна, а завтра – все це у вас відібрали, особливо, якщо бізнес успішний, а майно є потенційно прибутковим. Захоплення може відбуватися як шляхом перереєстрації прав у відповідних реєстрах, так і шляхом фактичного захоплення підприємства або майна. Ключову роль при здійсненні рейдерського захоплення відіграє первинний перехід права власності або корпоративного права від законного власника до іншої особи, а також взаємодія з державними реєстраторами.

В Україні набирає популярність новий вид рейдерства – екологічний. Використовуючи прогалини у законодавстві, що діють на замовлення конкретних бенефіціарів, екологічні організації та активісти успішно домагаються зупинки підприємств, блокують реалізацію нових проєктів [1, с.175]. Їх робота з громадською думкою часто безпрограшна через загострення реакції населення: питання екології в його свідомості пов'язані з базовою потребою у безпеці. За словами експертів «Асоціації підприємств у сфері поводження з небезпечними відходами», відомі факти, коли тема екології використовувалася в конкурентній боротьбі. Тобто є екологічні організації, які ніби як екологічні, але діють на замовлення і в інтересах певних бізнес-структур. За останні роки збільшилась кількість так званих «позовів» на підприємства, які порушують екологічне законодавство. «Екологічні активісти» нацьковують перевірку, при цьому, як правило зловживають владою або службовим становищем задля отримання незаконної вигоди: майна, грошей, пільг, послуг чи негрошової вигоди [2]. Підприємство змушене припинити свою роботу, оскаржувати розпорядження у відповідних інстанціях, нести додаткові витрати (втрачаються надприбуткові тендери і підписання вигідних договорів про співпрацю). Такий тактичний хід використовують конкуренти, яким потрібно дискредитувати господарство хоча б на деякий час і нажаль підприємство не завжди «повертається» до роботи з попереднім власником. Результати екологічних експертиз підтверджували такі авторитетні організації, як ЄБРР або ІФС. В ході перевірки проєктів вони часто не знаходили таких грубих порушень, на яких наполягали екологічні організації. Нажаль, при детальному вивченні виявлялося, що екологічні організації нерідко будували аргументацію на підставі фейкової інформації, але час втрачено, як і власність. Бачення екологічних експертів ґрунтується не на реальних фактах, а на необхідності обґрунтувати позицію «замовника». Організоване «екологічними» активістами блокування проєктів часто збігається з небажанням конкретного місцевого бізнесу, щоб той

чи інший проект розвивався.

**Таблиця 1 – Критерії «екологічного рейдерства»**

<b>Мета</b>	здобути грошову компенсацію від підприємства, що стало об'єктом атаки, або іншу вигоду. Наприклад, конкурентам буде вигідно, якщо підприємство зупинить роботу
<b>Наявність порушень</b>	Будь-який негативний вплив на довкілля є неправильним, однак іноді такий вплив знаходять із лупою, а іноді не помічають колоди у оці. Рейдерству може бути характерно знаходження порушень там, де їх немає або вони об'єктивно незначні
<b>Спосіб</b>	Зазвичай рейдерство супроводжується або неочікуваними органами (СБУ, наприклад), або неочікуваною активністю «профільних» органів; також іноді громадські організації можуть включатись у процес з метою підіграти рейдерству. Системність фіксації негативного впливу зазвичай виключає рейдерство, а «наскоки» – скоріше свідчать про екологічне рейдерство.
<b>Результат</b>	Зменшення негативного впливу на навколишнє середовище – однозначно не рейдерство. Відшкодування потерпілим – скоріше теж це захист прав потерпілих. Закриття процесів і «забута» історія – зазвичай є ознакою рейдерства.

Звичайно, балансом має стати етичне використання юридичних інструментів для забезпечення максимального захисту права власності та прав громадян на безпечне навколишнє середовище [3, с.90; 4, с. 90]. В Україні створені умови, коли і бізнес маніпулює екологічними питаннями в своїх інтересах. Кожній ситуації потрібно давати об'єктивну оцінку, спільно виробляти чітку тактику і стратегію протистояння, забезпечувати достовірною інформацією в сфері екології без елементів зловживають службовим становищем задля отримання незаконної вигоди. І нести відповідальність за дезінформацію, або корупційну складову.

### **Список літератури:**

1. Кравченко Ю.М., Антощенкова В.В. Фактори сталого розвитку економіки аграрного сектору. Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства. Сер. Економічні науки. 2019. Вип. 200. С.174-183.
2. Владислав Власюк. Екологічне рейдерство чи пошук справедливості? Економічна правда. <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2020/11/16/668032/>
3. Антощенкова В.В., Кравченко Ю.М. Екологічна безпечність сільськогосподарської продукції та її конкурентоспроможність в умовах міжнародної інтеграції. Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства ім. П. Василенка. Сер. Економічні науки. 2019. Вип. 202. С. 84-92.
4. Антощенкова В.В. Конкурентоспроможність, як основа ефективної національної економіки Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства ім. П. Василенка. Сер. Економічні науки. 2019. Вип. 200. С. 84-95.